

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 28 augusti 1914 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, jämförd med Kungl. Maj:ts proposition angående reglemente för arméns avlöning under krigstjänstgöringstid m. m.

I en i första kammaren väckt, till särskilda utskottets nr 1 förberedande behandling överlämnad motion, nr 107, har herr *Wrangel m. fl.* hemställt, att riksdagen må besluta, att understöd åt sådant stamanställt manskaps familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, skall utgå efter enahanda grunder som understöd åt i krigstjänstgöring varande värnpliktigs familj.

Till stöd för sin hemställen hava motionärerna anført följande:

»I Kungl. Maj:ts proposition, nr 266, föreslås förordning om understöd till sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, dock endast för så vitt familjen för sitt uppehälle är i behov av sådant understöd, vilket i så fall skulle beräknas efter 70 öre för varje dag under tjänstgöringstiden med tillägg av 25 öre om dagen för varje barn under 15 år.

I propositionen nr 265 föreslås s. k. krigslön att utgå för manskap under krigstjänstgöringstid med följande belopp för lönetermin om 10 (11) dagar:

distinktionskorpral	Kronor 15: 25
korpral	» 12: 50
menig	» 8: 10

Då jämlikt § 5 i förslaget, till personal, som åtnjuter krigsavlöning, icke skulle utgå densamma å stat tillförsäkrade fredsavlöningsförmåner, så skulle ekonomien för en stamanställd med medellös familj bliva be-

tydligt sämre än för en värnpliktig i samma ställning. En i krigstjänstgöring varande menig värnpliktig med medellös familj, bestående av hustru och två barn, skulle nämligen jämlikt de ifrågavarande kungl. propositionerna under en lönetermi för sig och de sina erhålla kronor 8:10 + 7:00 + 5:00, eller tillsammans kronor 20:10, således 12 kronor mera än stamanställd menig, 7:60 kronor mera än stamanställd korporal och 4:85 kronor mera än stamanställd distinktionskorporal. För den händelsen, att understödet skulle bestämmas till 1 krona per dag såsom i den av Kungl. Maj:t med riksdagen den 6 juni 1912 utfärdade förordningen om understöd i vissa fall åt värnpliktigs familj under 1912 års mobiliseringsövningar, så skulle skillnaden bli ännu större, eller respektive 15 kronor, 10:60 kronor och 7:85 kronor.

Då det synes oss vara uppenbart, att billighet och rättvisa kräva, att den stamanställda menige icke försattes i sämre ställning än den värnpliktige menige ävensom att åt den stamanställda korporalen och distinktionskorporalen (underofficerskorporalen) beredas något större löneförhöjningar än de menige, få undertecknade värdsamt hemställa, att riksdagen må besluta, att understöd åt sådant stamanställt manskaps familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, skall utgå efter enahanda grunder som understöd åt i krigstjänstgöring varande värnpliktigs familj.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet vill till en början erinra, att det i motionen omförmälda förslaget till förordning om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, av riksdagen antagits med den ändring, att understödet bestämts till en krona om dagen i stället för föreslagna 70 öre, ävensom att förordning i ämnet den 13 innevarande månad av Kungl. Maj:t utfärdats. Likaledes har riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 265, bemyndigat Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av Riksdagen godkänt förslag, utfärda reglemente för arméns avlöning under krigstjänstgöringstid, därvid riksdagen dock framhållit, att reglementet borde erhålla en provisorisk karaktär och utfärdas att gälla endast till och med utgången av år 1915, samt att tillfälle borde beredas nästkommande års riksdag att taga ärendet under förnyad och definitiv prövning. I överensstämmelse härmed har Kungl. Maj:t den 22 innevarande månad utfärdat krigsavlöningsreglemente att gälla till och med utgången av år 1915.

Mot motionärernas förslag att i förevarande hänseende likställa ifrågavarande fast anställda personal med meniga värnpliktiga har utskottet hyst vissa principiella betänkligheter. Krigstjänstgöringen innebär nämligen för den fast anställda ett fortsatt fullgörande av honom åliggande tjänstgörings-

skyldighet på grund av hans anställning vid krigsmakten mot åtnjutande av med krigstjänstgöringen förenad krigsavlöning, ehuru väl denna endast obetydligt överstiger honom tillkommande avlöning under fredstjänstgöring. För den värnpliktige åter medför krigstjänstgöringen hinder i skötandet av tjänst eller yrke samt förlust av därmed förenade inkomster eller förmåner. Utskottet anser det emellertid vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att fast anställt manskap med familj icke kommer att under tiden för krigstjänstgöringen intaga en sämre ställning i ekonomiskt hänseende än menig värnpliktig, som bildat familj. Denna angelägenhet synes utskottet böra ordnas genom föreskrifter i krigsavlöningsreglementena för armén och marinen. Såsom ovan nämnts, har provisoriskt krigsavlöningsreglemente för armén redan utfärdats och förslag till reglemente för marinens avlöning vid krigstjänstgöring numera blivit av Kungl. Maj:t framlagt för riksdagen; och torde de i motionen påpekade missförhållandena för närvarande icke kunna annorledes lämpligen avhjälpas än genom tilldelande av det av motionärerna föreslagna understödet. De i ämnet erforderliga bestämmelserna böra dock erhålla en provisorisk karaktär och, i likhet med krigsavlöningsreglementet för armén, avse allenast tiden intill den 1 januari 1916. För tiden därefter torde, i överensstämmelse med vad utskottet ovan uttalat, saken böra ordnas genom bestämmelser i vederbörande krigsavlöningsreglementen.

Utskottet anser det självklart, att nu ifrågavarande understöd, såsom ock är fallet med förutnämnda understöd åt värnpliktigs familj, bör komma varje därav behövande stamanställt manskaps familj till godo och således utgå även för det fall, att hustrun icke är lagvigd eller barnen äkta.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av herr Wrangels m. fl. förevarande motion, medgiva, att familjeunderstöd åt sådant stamanställt manskap, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, må utgå efter enahanda grunder, som stadgas i förordningen om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar.

Stockholm den 28 augusti 1914.

På utskottets vägnar:

KARL STAAFF.